

Домашнє насильство та насильство за ознакою статі

Домашнє насильство – дії або бездіяльність фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

У законі України від 07.12.2017 № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначаються форми домашнього насильства:

фізичне насильство — форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

сексуальне насильство — форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

психологічне насильство — форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

економічне насильство — форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

Гендерно-зумовлене насильство - це те, яке вчиняється щодо людини через її приналежність до певної статі. Згідно з Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству, до насильства за ознакою статі належать:

- фізичне насильство;
- психологічне;
- сексуальне;
- економічне;
- домашнє;
- переслідування;
- зґвалтування
- сексуальне домагання;
- каліцтво жіночих геніталій;
- примусова стерилізація;
- примусовий аборт;
- примусовий шлюб;
- злочини в ім'я так званої честі;
- насильство в інституційному середовищі;
- насильство у воєнних, конфліктних та постконфліктних ситуаціях;
- торгівля людьми;
- гендерна дискримінація.

Відповідальність за вчинення домашнього насильства

Відповідальність за вчинення домашнього насильства передбачена ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення і передбачає можливість:

- накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або
- громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або
- адміністративний арешт на строк до десяти діб.

Повторне вчинення домашнього насильства тягне за собою:

- накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або
- громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або
- адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

Крім того, з початку 2019 року діє стаття 126-1 Кримінального кодексу України, якою встановлена кримінальна відповідальність за домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи – у вигляді покарання

- громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або
- арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або
- позбавленням волі на строк до двох років.

Відповідальність за вчинення сексуального насильства

Відповідальність за вчинення сексуального насильства передбачена ст. 153 кримінального Кодексу України - карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.